

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutusohjelma
Yritysjuridiikka

Anni Niskanen

Ekokampaamon virallinen ekomerkintä

Opinnäytetyö 2017

Tiivistelmä

Anni Niskanen

Ekokampaamon virallinen eko- merkintä, 38 sivua, 1 liite

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketalous Lappeenranta

Liiketalouden koulutusohjelma

Yritysjuridiikka

Opinnäytetyö 2017

Ohjaaja: lehtori Jarmo Kemppinen, Saimaan ammattikorkeakoulu

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin, mitä hiusalanyrittäjältä vaaditaan virallisen ekomerkinnän saamiseksi ekokampaamolle. Eko-sanalle ei ole virallista määritelmää, mutta se on yleisesti käytetty lyhennys sanasta ekologinen. Tarkoituksena oli myös saada selville, miten hiusalalla työskentelevät ja opiskelevat voivat kouluttautua ekokampaajiksi. Lisäksi selvitettiin, millä perusteilla eko-sanaa voi kampaamon nimessä käyttää ja liittyykö siihen jotain rajoitteita ja oikeuksia.

Opinnäytetyön teoriaosio koottiin aiheeseen liittyvän kirjallisuuden, Internet-lähteiden, sähköpostikeskustelujen sekä lehtiartikkeleiden pohjalta. Teoreettisen viitekehyksen tueksi tehtiin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Aineisto koottiin teemahaastattelun avulla haastatteleamalla kahta ekokampaajaa.

Tehdyistä tutkimuksista selvisi, että virallisen ekomerkinnän kampaamoyrittäjille myöntää Suomen Ekoyrittäjät ry jonka toimintaa sääntelee yhdistyslaki. Suomen Ekoyrittäjät ry:llä ei ole yksinoikeutta eko-sanaan, joten se on vapaasti käytettävissä. Ekokampaajaksi haluavan henkilön tulee suorittaa hiusalan parturikampaajakoulutuksen lisäksi erillisenä koulutuksena suoritettava ekokampaajakoulutus. Suomen Ekoyrittäjät ry hyväksyy yhdistyksen jäseneksi ekokampaajakoulutuksen suorittaneen henkilön ja vain ekokampaajakoulutuksen käynyt henkilö voi kutsua itseään ekokampaajaksi. Tulevaisuudessa Suomen Ekoyrittäjät ry lanseeraa sertifikaatin, jonka nimeksi tulee ”Sertifioitu ekokampaamo.” Jatkotutkimuksen aiheena voitaisiin tutkia, muuttaako tämä sertifikaatin lanseeraaminen ekokampaajakoulutusta, ekomerkinnän saamista sekä Suomen Ekoyrittäjät ry:n liittymistä.

Asiasanat: ekokampaamo, hiusala, laadullinen tutkimusmenetelmä, yhdistyslaki, ympäristövastuu

Abstract

Anni Niskanen

An official ecolabel for a hairdresser's saloon, 38 pages, 1 appendix

Saimaa University of Applied Sciences

Faculty of Business Administration Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Specialization in Business Law

Bachelor's Thesis 2017

Instructor: Mr. Jarmo Kempainen, Senior Lecturer, Saimaa University of Applied Sciences

In this thesis it was studied what aspects are required from a hairdressing entrepreneur to open an official eco barbershop. The goal of the thesis was to determine how people who work in business of hair dressing can be trained for eco hairdresser. In addition it was to find out what criteria need to be fulfilled that the term eco can be used in the name of a barbershop. Furthermore it was studied if there are any limitations and rights regarding the use of the word eco

The theory part of the thesis is based on literature, Internet sources and articles that discuss the matter. The theory part of the thesis was supported by a qualitative interview where data were collected by interviewing two eco hairdressers.

As the result of the study it was found that official eco qualification is granted by Suomen Ekoyrittäjät ry (association). Associations act regulates this association. However, Suomen Ekoyrittäjät ry has no exclusive right for eco word but it can be freely used. In addition to hairdressing field, the person who wants to start an eco barbershop has to complete eco hairdressing training. Persons with given qualifications can be accepted as a member of Suomen Ekoyrittäjät ry. Furthermore only a person who has eco hairdressing training can call herself or himself eco hairdresser. In the near future Suomen Ekoyrittäjät ry launches a certificate which will be called "Sertifioitu ekokampaamo." It is proposed that studies regarding the changes that the new certification process may bring along, could be carried out as further studies.

Keywords: eco barbershop, field of hairdressing, qualitative research method, Associations act, environmental responsibility

Sisällys

1	Johdanto.....	6
1.1	Työn tausta ja tutkimuskysymys	6
1.2	Työn tavoite ja aiheen rajaus	7
1.3	Tutkimusmenetelmä.....	8
1.4	Työn rakenne	9
2	Yrityksen ympäristövastuu.....	10
2.1	Ekologinen yrittäjäyys	11
2.2	Ekokampaamot.....	12
3	Ekokampaajakoulutus	15
3.1	Practicum ammattiopisto.....	16
3.2	Savon ammatti- ja aikuisopisto	17
4	Suomen Ekoyrittäjät ry ja Ekokampaajat - Ekofrisörer	18
4.1	Ekoeettiset periaatteet	19
4.2	Yhdistyslaki ja yhdistyksen säännöt.....	20
4.3	Yhdistyksen jäsenyys.....	22
4.4	Eko-sana ja ekologo	23
5	EcoSalon Eden.....	25
6	Teemahaastattelun analysointi ja tulokset.....	28
6.1	Ekokampaajakoulutuksen suorittaminen.....	29
6.2	Rekisteröityminen Suomen Ekoyrittäjät yhdistykseen.....	31
7	Yhteenveto ja pohdinta.....	32
	Kuvat.....	36
	Lähteet.....	37

Liite

Liite 1 Haastattelurunko

Lyhenteet ja käsitteet

Eko	Lyhenne sanasta ekologinen
EMSA -järjestelmä	The Eco- management and Audit Scheme, Yritysten ja organisaatioiden vapaaehtoinen ympäristöjärjestelmä
INCI -lista	International Nomenclature of Cosmetic Ingredients, Kosmetiikkatuotteiden ainesosaluettelo
ISO 14000 -standardisarja	Ympäristöjohtamisen ympäristöjärjestelmämalli
ry	Rekisteröity yhdistys

1 Johdanto

Työn johdannossa esitellään ensiksi opinnäytetyön taustaa sekä tutkimuskysymys. Lisäksi luvussa tuodaan esille työn rajaukset ja tavoitteet sekä kerrotaan työssä käytetystä tutkimusmenetelmästä sekä työn rakenteesta.

1.1 Työn tausta ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyön työstäminen lähti mielenkiinnostani selvittää, mitä kriteereitä ekokampaamon perustamiseen tarvitaan ja liittyykö eko-sanon käyttöön rajoitteita ja oikeuksia. Ekokampaamoiden toiminta perustuu ekologisten tuotteiden käyttöön ja liiketoiminnan kaikissa vaiheissa otetaan huomioon kestävä kehitys, jolloin varmistetaan luonnonvarojen riittävyys. Ekologisilla ja luonnollisilla tuotteilla pyritään säästämään ympäristöä ja ihmisiä haitallisilta kemikaaleilta. Ekokampaamoiden määrä on kasvanut viime vuosina Suomessa ja tarkoituksena on myös selvittää, miten näiden ekokampaamoiden toimintaa valvotaan. Kuluttajat ovat alkaneet arvostaa ekologisia ja kemikaalivapaita kampaamotuotteita ja ympäristöasioista ollaan yhä enenevässä määrin kiinnostuneita. Aihe on ajankohtainen, koska hiusalalla ollaan siirtymässä kohti ekologisempaa suuntaa.

Ekologisemmat ja luonnollisemmat hiusalan tuotteet ja palvelut lisääntyvät erityisesti sen takia, koska monet hiusalanyrittäjät joutuvat jättämään työnsä jonkin ammattitaudin takia. Erilaiset allergiat tai iho- ja hengityselinsairaudet ovat yleisimpiä hiusalalla ilmeneviä ammattitauteja. Perinteisissä kampaamoissa käytetään paljon haitallisia kemikaaleja sisältäviä hiustenhoitotuotteita, jotka voivat aiheuttaa työntekijöille työkyvyttömyyttä. Työterveyslaitoksen (2017) esitteessä kampaajan työ on luokiteltu riskialttiiksi ammatiksi eikä ammattia esimerkiksi suositella henkilölle jolla on todettua astma. Parturi-kampaajat käsittelevät paljon herkistäviä tuotteita, kuten vaalennusaineita, hiusvärejä ja shampoita. Lisäksi yhdistettynä veden ja shampoon runsas käsittely voivat aiheuttaa iho-oireita. (Työterveyslaitos 2017.)

Keskeiseen osaan työssä nousee Suomessa toimiva rekisteröity yhdistys, jonka nimi on Suomen Ekoyrittäjät ry. Suomen Ekoyrittäjät ry myöntää virallisen ekomerkinän yrityksille, jotka täyttävät yhdistyksen vaatimat kriteerit toimia ekoyrityksenä. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ympäristöystävällistä yritystoimintaa.

mintaa. Yrittäjiltä vaaditaan sitoutumista ekoeettisiin periaatteisiin ja ekoeettisten periaatteiden pohjalta arvioidaan yritysten toimintaa sekä pyritään vaikuttamaan yritystoiminnan vaikutuksista ympäristöön. Opinnäytetyön tutkimuskysymys on: Miten hiusalan yrittäjät voivat saada kampaamolle virallisen ekomerkin? Opinnäytetyön alakysymykset ovat seuraavat: Mitä ekoeettisiä periaatteita yrittäjien tulee noudattaa? Mitä käytännön asioista yrittäjiltä vaaditaan ekomerkin saamiseksi? Miten liittyminen tapahtuu Suomen Ekoyrittäjät yhdistykseen?

1.2 Työn tavoite ja aiheen raja

Tutkimuskysymykseksi nousee, miten hiusalan yrittäjät voivat saada kampaamolle virallisen ekomerkin. Alakysymysten avulla on tarkoitus hahmotella paremmin työn empiirisen osan haastattelukysymyksiä ja saada tarkennettua tietoa tutkimuskysymyksen tueksi. Työn tarkoituksena on kertoa lukijalle miten hiusalan yrittäjät voivat saada kampaamostaan ekokampaamon sekä millä perusteilla ja oikeuksilla eko-sanaa sekä eko-logoa yrityksessä voidaan käyttää. Opinnäytetyön empiirisessä osassa tuodaan teemahaastattelun avulla esille, miten hiusalanyrittäjät ovat liittyneet Suomen Ekoyrittäjät ry:hyn ja saaneet virallisen ekomerkin kampaamolle. Työn tarkoituksena on antaa lukijalle selkeä kuva siitä, mitä kaikkea yrittäjän tulee tehdä saadakseen virallisen ekomerkin kampaamolle ja millä kriteereillä ekomerkin myönnetään. Opinnäytetyön tavoitteena on myös tuoda esille miksi ekokampaamo on turvallisempi ja ympäristöystävällisempi vaihtoehto kampaajille työympäristönä ja kulluttajille palvelumahdollisuutena.

Tutkimus on rajattu hiusalaan, koska rajaamalla tutkimus yhteen toimialaan on mahdollista tarkastella tutkittavaa toimialaa syvällisemmin. Suomen Ekoyrittäjät ry on eritellyt hiusalan erikseen muista toimialoista, joten rajaaminen on myös sen vuoksi johdonmukainen. Yhdistyksestä löytyy henkilöitä, jotka ovat keskittyneet erityisesti ekokampaamoiden toimintaan, joten tiedonhankinta on ollut helpompaa ja luotettavampaa, koska tietoa on saatu asiantuntijoilta. Tarkoituksena ei ole perehtyä yrityksen perustamisen vaiheisiin, vaan aihe on rajattu virallisen ekomerkin hankkimisen vaiheisiin hiusalalla.

1.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmät voidaan jakaa laadullisiin ja määrällisiin tutkimusmenetelmiin. Menetelmiä käytetään empiirisessä tutkimuksessa aineiston hankintaan sekä analysointiin. Se, millä tavalla aineistoa hankitaan ja miten sitä analysoidaan, määrittää, kumpaa menetelmää tutkimuksessa on käytetty. Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen vahvuuksia ovat, että sillä saadaan esiin yksityiskohtaista tietoa ja sen avulla saadaan hyvin avattua tutkittavien näkökulmia. Laadullisessa tutkimuksessa ilmeneviä heikkouksia ovat puolestaan muun muassa aineiston keräämisen ja sen vertailun vaikeus sekä yleistämisiongelmat. Määrällisestä eli kvantitatiivisesta tutkimuksesta laadullinen eroaa esimerkiksi sillä, että määrällisessä tutkimusmenetelmässä korostuvat muuttujien väliset riippuvuudet, aineistoa voi olla paljon, tulkinnalle on vähän tilaa ja tulosten tärkeys korostuvat. (Ikävalko 2016.) Laadullisessa tutkimuksessa puolestaan itse prosessia pidetään tärkeänä, siinä ei mitata ilmiöitä, joten tulkinnalle jää paljon tilaa.

Tässä työssä tutkimusmenetelmänä käytetään laadullista tutkimusmenetelmää. Laadullisessa tutkimuksessa korostuu kohdejoukon tarkoituksenmukainen valitseminen ja siinä suositaan ihmistä tiedon keruun välineenä (Ikävalko 2016). Laadullisessa tutkimuksessa usein korostuu myös se, että tutkimusjoukko on pieni. Laadullinen tutkimus sopii tämän opinnäytteen tutkimusmenetelmäksi hyvin, sillä tarkoituksena on saada mahdollisimman monipuolista, syvällistä ja yksilöllistä tietoa tutkimusaiheesta. Aineiston hankintaan käytetään menetelmää, jossa tutkittavien ajatukset pääsevät esille. Aineiston hankinta tapahtuu teemahaastatteluna. Haasteltavat on valittu sen perusteella, että henkilöt ovat suorittaneet ekokamppajakoulutuksen ja ovat Suomen Ekoyrittäjät ry:n jäseniä. Haastateltavilta on mahdollista saada yksilöllistä tutkimusaiheeseen liittyvää tietoa. Työn tarkoituksena ei ole saada kasaan paljon määrällistä tietoa, sillä haastateltavia henkilöitä on vain kaksi ja tutkimuskysymys on ainutlaatuinen.

Teemahaastattelussa on yleistä, että haastattelun kysymysten tarkka esitysjärjestys ja muoto eivät ole tiedossa, mutta haastattelun aihepiiri on selvillä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2001, 195). Haastattelussa käytettävä haastattelurunko on laadittu etukäteen ja kaikki kysymykset käydään haastattelun aikana

läpi. Teemahaastattelu sopii tässä työssä aineistonkeruuseen, koska haastattelulla on mahdollisuus antaa oma kuvauksensa mahdollisimman tarkasti ja kaikilla haastattelun osapuolilla on mahdollisuus myös tarkentaviin kommentteihin ja kysymyksiin.

1.4 Työn rakenne

Teoreettisen viitekehyksen tavoitteena on antaa lukijalle tietoa ympäristönsuojelulaista, ekoyrittäjyydestä, ekokampaamoista, eko-sanaan ja eko-logoon liittyvistä oikeuksista ja rajoituksista, ekokampaajakoulutuksesta että Suomen Ekoyrittäjät ry:tä ja sitä sääntelevästä yhdistyslaista. Teoriaosiota käsitellään luvuissa 2 – 4. Aihepiirien avulla lukijalle muodostuu käsitys siitä, miten yritykset ottavat toiminnassaan huomioon ympäristövastuullisuuden ja miten ekoyrityksissä, kuten ekokampaamoissa, ympäristövastuullisuus korostuu. Teoriaosiossa kerrotaan, miten ekokampaamot eroavat perinteisistä kampaamoista ja mitkä ovat ne kriteerit, joista virallisen ekokampaamon tunnista. Eko-sana on kaikkien yritysten vapaassa käytössä, joten virallisen eko-logon tunnistaminen on kuluttajan kannalta tärkeää. Yhdistyslaki on työssä nostettu esiin, koska se sääntelee Suomen Ekoyrittäjät ry:n toimintaa. Yhdistyksen jäsenten, kuten ekokampaajien, on hyvä ymmärtää esimerkiksi miten yhdistys toimii, miten se määrittelee jäsenmaksut, kuinka uudet yhdistyksen jäsenet valitaan ja kuinka yhdistys valvoo jäsenten toimintaa.

Luvut 5 – 6 käsittelevät työn empiiristä osiota. Luvussa 5 esitellään lyhyesti yritys, jossa teemahaastattelu suoritetaan. Luvussa 6 kerrotaan haastattelun analysointi ja tulokset. Empiirisen osan tarkoituksena on tukea teoreettista viitekehystä ja osoittaa käytännön esimerkkinä, mitä yrittäjiltä on vaadittu, että he ovat saaneet eko-merkinnän kampaamolleen. Haastattelun avulla tuodaan esille myös ekokampaajakoulutukseen liittyviä asioita ja miten haastateltavat ovat koulutuksen kokeneet. Luvussa 7 käydään läpi yhteenveto ja pohdintaa koko opinnäytetyöstä sekä kerrotaan jatkotutkimusmahdollisuuksista.

2 Yrityksen ympäristövastuu

Perinteisesti on mielletty, että yrityksen velvoitteisiin kuuluu omistajiensa voiton maksimointi. Yrityksen roolina on ollut tuottaa hyödykkeitä ja palveluita, jolloin ihmisten hyvinvointi lisääntyy. Tänä päivänä kuitenkin yritysten vastuullisuuteen kuuluu paljon muutakin ja vastuullisuutta tarkastellaan kokonaisvaltaisemmin ja vastuullisemmin. Ympäristövastuu on osana yrityksen koko yhteiskuntavastuuta, johon kuuluvat myös yrityksen sosiaalinen ja taloudellinen vastuu. Yritysten toiminta aiheuttaa liiketoiminnasta ja tuotteista riippuen erilaisia vaikutuksia ympäristöön. Yrityksen velvollisuutena on olla selvillä omaa toimintaansa koskevasta lainsäädännöstä, koska yrityksen palveluihin ja tuotteisiin liittyy väistämättä ympäristövaikutuksia. Erityisesti yritysten toiminnassa tulee ymmärtää ja kyetä arvioimaan, mikä on yrityksen toiminnan luonne ja toimintaympäristö.

Liiketoiminnasta aiheutuvia ympäristövaikutuksia ovat esimerkiksi jätteet, jätevedet ja päästöt ilmaan. Yrityksen ympäristövastuu tarkoittaa näiden vaikutusten tuntemista ja niiden hallintaa. Tärkeimpiin yrityksen vastuisiin kuuluu huolehtia, etteivät sen ympäristövaikutukset rasita liikaa luontoa, ihmisten terveyttä tai elinolosuhteita. Yrityksen tulee olla tietoinen esimerkiksi tuotteen elinkaaren aiheuttamista ympäristövaikutuksista. Vaikutuksia ympäristöön voi seurata tuotteen hankinnasta, raaka-aineiden hankinnasta, tuotteen valmistusprosessista, tuotteen käytössä tai kun tuote poistetaan tai hävitetään käytöstä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2017.)

Yrityksen ympäristövaikutuksia koskeva laki on ympäristönsuojelulaki ja sen asetukset. Se on ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskeva yleislaki. Lakia on uudistettu syyskuussa vuonna 2014, jonka myötä Euroopan unionin teollisuuspäästädirektiivi tuli osaksi Suomen kansallista lainsäädäntöä. Lain uudistuksella halutaan tehostaa ympäristönsuojelun lupamenettelyä ja lupien valvontaa. (Suomen ympäristökeskus 2014.) Ympäristönsuojelulaissa on säädetty muun muassa ympäristönsuojeluviranomaisista, ympäristölupamenettelystä, ympäristönsuojelun valvonnasta ja ympäristön tilan seuraamisesta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2017.)

Vuonna 2014 Euroopan unionin neuvosto teki päätöksen, että suurten pörssiyritysten tulee raportoida vastuullisuudestaan yhteiskuntavastuuraportissa. Yrityksen läpinäkyvyyden ja positiivisen mielikuvan antamiseksi myös muut kuin pörssiyritykset voivat julkaista yhteiskuntavastuuraportin, jossa tuodaan esille yrityksen taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen vastuu.

Yrityksillä on käytössään paljon erilaisia järjestelmiä ja malleja, joiden avulla ympäristövastuullisuutta voidaan parantaa. Yritykset voivat ottaa käyttöönsä esimerkiksi EMAS-järjestelmän (The Eco-Management and Audit Scheme). EMAS on ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmä jonka tavoitteena on parantaa yksityisten ja julkisten organisaatioiden ympäristönsuojelun tasoa kaikilla talouden toimialoilla. Suomessa rekisteröinnistä EMAS-järjestelmään vastaa Suomen ympäristökeskus. Muita tunnettuja ympäristövastuullisuutta tukevia järjestelmiä ovat esimerkiksi ympäristöjohtamisen ISO 14000 -standardisarja.

2.1 Ekologinen yrittäjyys

Yle uutisten artikkelissa (Yle uutiset 2013) kerrottiin, että Suomessa vastuullinen yritystoiminta on kasvamassa ja tällä hetkellä Suomessa on muutamia satoja eettisesti toimivia yrityksiä. Yritysten on otettava toiminnassaan huomioon sosiaalisen ja taloudellisen vastuun lisäksi entistä tehokkaammin huomioon myös ekologinen vastuu, näin varmistetaan yrityksen menestyminen pitkällä tähtäimellä. Ekologisessa yrittäjyydessä korostuvat ympäristöasiat ja sen toimintaa korostavat usein avoimuus, ekologisten tuotteiden käyttö sekä pyrkimyksenä on toimia kestävän kehityksen mukaisesti. Yrityksen toimintaa ohjaavat vastuullisuus, moraali ja eettisyys. Ekokampaamot kuuluvat ekologisesti toimiviin yrityksiin ja niiden toiminnassa korostuvat erityisesti luonnontuotteiden käyttö ja tuotteiden elinkaaren aikana aiheuttamien räsitusten minimoiminen. Tuotteet eivät rasita ympäristöä eivätkä ihmisiä ja pakkausmateriaalit kierrätetään asianmukaisesti.

Ekologinen ja kestävän kehityksen mukainen toiminta yrityksessä viittaa usein tuotantoon, ympäristöön, asiakkaisiin tai työntekijöihin. Jokaisen yrityksen tulee itse määritellä kuinka se pystyy toiminnassaan toteuttamaan parhaalla mahdol-

lisella tavalla ympäristövastuunsa. Yritysten tulee noudattaa ympäristönsuojelulainsäädäntöä ja usein eettisesti toimivat yritykset haluavat vielä ylittää lain vaatimukset. Ideaalitulanteessa ekoyritys voi korvata vahingollisemman palvelun tai tuotteen.

Yrittäjän tulee olla eettisten sanojensa takana ja toimia toimintaperiaatteidensa mukaisesti. Vaikka ekologisuus ja eettisyys ovat kilpailuvaltteja tänä päivänä, ei niitä tule käyttää yrityksen toimintasuunnitelmassa vain hyvän yrityskuvan antamiseen. Kuluttajan tulee kiinnittää erityistä huomiota tässä ekokampaamoiden kohdalla, sillä eko-sanaa saa käyttää yrityksen nimessä, vaikka ei olisi virallisesti ekokampaamo.

Aidosti ekologisuus huomioon ottaen yritys hyötyy myös taloudellisesti, sillä hyvin usein nämä kaksi toimintatapaa tukevat toisiaan. Ekologisesti toimiva yritys tunnistaa muutostarpeensa ja kehittää toimintaansa jatkuvasti siihen suuntaan, että liiketoiminta säästää ympäristöä sekä rahaa. Kuluttajat sekä sidosryhmät ovat tarkkoina yritysten toiminnasta eikä epärehellinen liiketoiminta kannata pitkälle. Yritystoiminnassa arvostetaan avoimuutta sekä läpinäkyvyyttä. Työntekijöille on myös tärkeää, että yrityksen toimintatavat ovat eettisesti samalla tasolla kuin työntekijän omat henkilökohtaiset eettiset arvot.

2.2 Ekokampaamot

Ekokampaamoissa otetaan huomioon kestävä kehitys ja tuotteina käytetään usein ekologisia ja luonnollisia hiustenhoitotuotteita. Ekokampaajat tarjoavat palveluina myös erilaisia erityiskäsittelyitä. Asiakas saa ekologisista hoidoista myös lisäarvona rauhallisuuden ja sisäisen hyvän olon tunteen. Methers (2017) kertoo, että erityisesti ekokampaamot eroavat tavallisista kampaamoista sen kokonaisvaltaisuuden vuoksi. Ekokampaamoissa painottuu ekologisuus sekä kestävä kehitys kaikessa toiminnassa ja työntekijät ovat tietoisia tuotteiden sisällöstä ja mitkä ovat niiden vaikutukset ihmisiin ja ympäristöön. (Methers 2017). Erona tavallisiin kampaamoihin Methers (2017) mainitsee myös erilaiset hoidot, joita ei tavallisissa kampaamoissa tarjota. Näitä ovat muun muassa energialeikkaus ja intialainen päähieronta. Energialeikkauksessa muun muassa palaute-

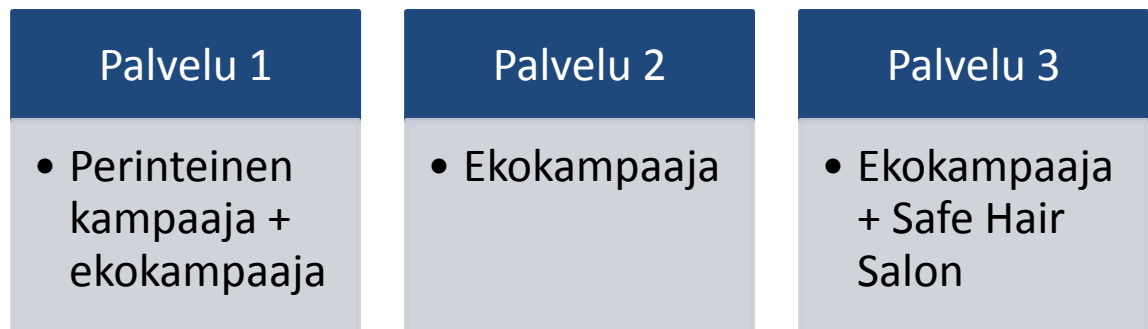
taan hiusten voimat tietyllä hiustenleikkaustekniikalla yhdistettynä päänahan hierontaan.

Ekokampaamoiden asiantuntijana on ekokampaaja Mona Mether ja on erikoistunut hiusalan kestävään kehitykseen vuodesta 2000 lähtien. Mether on toiminut hiusalanopettajana vuodesta 1994 lähtien ja hän kouluttanut Suomessa ekokampaajia Practicum ammattiopistossa vuodesta 2003 alkaen. (Monature 2017.) Mether on opiskellut ekokampaajaksi Ruotsissa vuonna 2000 ja kiinnostui koulutuksesta niin paljon, että halusi tuoda koulutuksen myös Suomeen.

Suomessa ensimmäiset ekokampaajat ovat valmistuneet vuonna 2003 ja ensimmäisiä ekokampaamoita on perustettu sen jälkeen tasaiseen tahtiin ympäri Suomea. Metherin (2017) mukaan Suomessa toimii tällä hetkellä noin 150 ekokampaamo ja ekokampaamokoulutuksen saaneita henkilöitä on yli 300. Ekokampaamoiden tulevaisuus vaikuttaa Metherin mielestä positiiviselta ja hänen mielestään ala on kasvava, koska kestävä kehitys tänään ja tulevaisuudessa on yhä tärkeämpi asia. Ekologisia hiustenhoitotuotteita on hyvin monipuolisesti tänä päivänä saatavilla ja ekologisuus on hänen mukaansa kampaamoalalla kehittyvä suuntaus. Ekokampaamoiden ja alan kasvua tukevat myös tiedot siitä, että Turun Sanomissa (2015) Mether mainitsee ekokampaamoita olevan syyskuussa 2014 alle sata. Virallisesti ekokampaajaksi voi kutsua itseään vain, jos on suorittanut ekokampaajakoulutuksen hiusalan parturi-kampaajakoulutuksen lisäksi.

Mether (2017) kertoo, että ekokampaajaksi haluavalla on hyvät mahdollisuudet muokata kampaamostaan omanlaisensa, sillä palveluita voidaan yhdistellä monella eri tavalla. Kuvassa 1 on esitetty ekokampaajan palvelumahdollisuuksista Suomessa. Ensimmäisessä esimerkissä kerrotaan, että ekokampaajalla on mahdollisuutena yhdistää perinteisiä kampaamopalveluita sekä ekokampaamopalveluita. Tällaisessa kampaamossa palvelumalli toteutetaan suurimmaksi osaksi ekologisilla tuotteilla, mutta myös esimerkiksi hiusten vaalennukset voivat olla mahdollisia (Palvelu 1). Toisena vaihtoehtona on, että kampaaja toimii pelkästään ekokampaajana, jolloin kaikki tuotteet ja palvelumallit perustuvat luonnonkosmetiikkaan ja ekologisiin tuotteisiin (Palvelu 2). Kolmantena mahdollisuutena on myös yhdistää ekokampaamo- sekä Safe Hair Salon- palvelut

(Palvelu 3). Safe Hair Salon kampaamopalvelulla tarkoitetaan, että kaikki eniten allergisoivimman kemikaalit ovat täysin kiellettyjä ja yrityksen tulee täyttää tietyt sertifiointikriteerit (Safe Hair Salon -konsepti 2017). Tämä Grön Salon -konseptin on kehitetty Tanskassa vuonna 2005 ja se on ollut Suomessa käytettävissä vuodesta 2013 lähtien. Safe Hair Salon -konseptiin kuuluvia kampaamoita on Suomessa vielä varsin vähän.

Kuva 1. Esimerkkejä ekokampaajan palvelumahdollisuuksista Suomessa

Ekokampaamot eroavat perinteisistä kampaamoista luonnontuotteiden lisäksi erityisesti aatteiden perusteella. Tarkoituksena ei ole vain tuottaa ekologisia kampaamopalveluita vaan tarjota asiakkaalle myös henkistä hyvää oloa. Ekokampaamoissa korostuu usein käsityömyisyys. Ekokampaajat panostavat siihen, että he ovat tietoisia tuotteidensa sisällöstä ja niiden vaikutuksista ihmisiin ja ympäristöön. Hiustenvärjäyksessä käytetään kasvivärejä ja hiustenhoitotuotteet ovat luonnollisia ja ekologisia. Kasvivärit koostuvat vain luonnollisista yrteistä ja kasveista. Suosituimpia hoitotuotteita ovat muun muassa turve, kasviöljyt, karrageeni sekä erilaiset yrtit. Mether (2017) mainitsee, että ekokampaajilla on tietynlainen vapaus tuotteiden valinnassa, koska he eivät ole riippuvaisia tietyistä tukkureista.

Ekologiset elinkeinot -lehdessä (2015, 7) on kirjoitus seinäjokelaisista ekokampaamoyrittäjistä Marjo Perttulasta sekä Mervi Ala-Mattilasta. He ovat huomaneet, että ekokampaamopalveluille on paljon kysyntää. Perttula ja Ala-Mattila perustivat lyhyen ajan sisällä kaksi ekokampaamoja. Heidän mielestään asiak-

kaiden määrä tulee lisääntymään entisestään, kun tietoisuus kosmetiikan sisältämistä aineista kuluttajien keskuudessa lisääntyy. Asiakkaat haluavat luonnollisempia tuotteita, ja luonnollisen kauneudenhoidon perään matkustetaan Ala-Mattilan mukaan pitkänkin matkan päästä. Aikaisemmin perinteisessä kampaamossa työskennelleet Perttula ja Ala-Mattila eivät kyseenalaistaneet käytettävien tuotteiden turvallisuutta, ennen kuin asiakkaiden saamat allergiset reaktiot saivat heidät pohtimaan luonnonkosmetiikan käyttöä.

Kirjoituksessa nousi esille, että erityisesti yliherkkyysoireita aiheuttavat para-fenyyleenidiamiini ja paratolueenidiamiini. Perttulan ja Ala-Mattilan motiivit siirtyä ekokampaamoyrittäjiksi oli, että luonnon kosmetiikalla he voivat vaalia asiakkaidensa terveyttä. Lisäksi motiivina oli, että he haluavat säästää ympäristöä kemikaalikuormalta. (Ekologiset elinkeinot 2015, 7.)

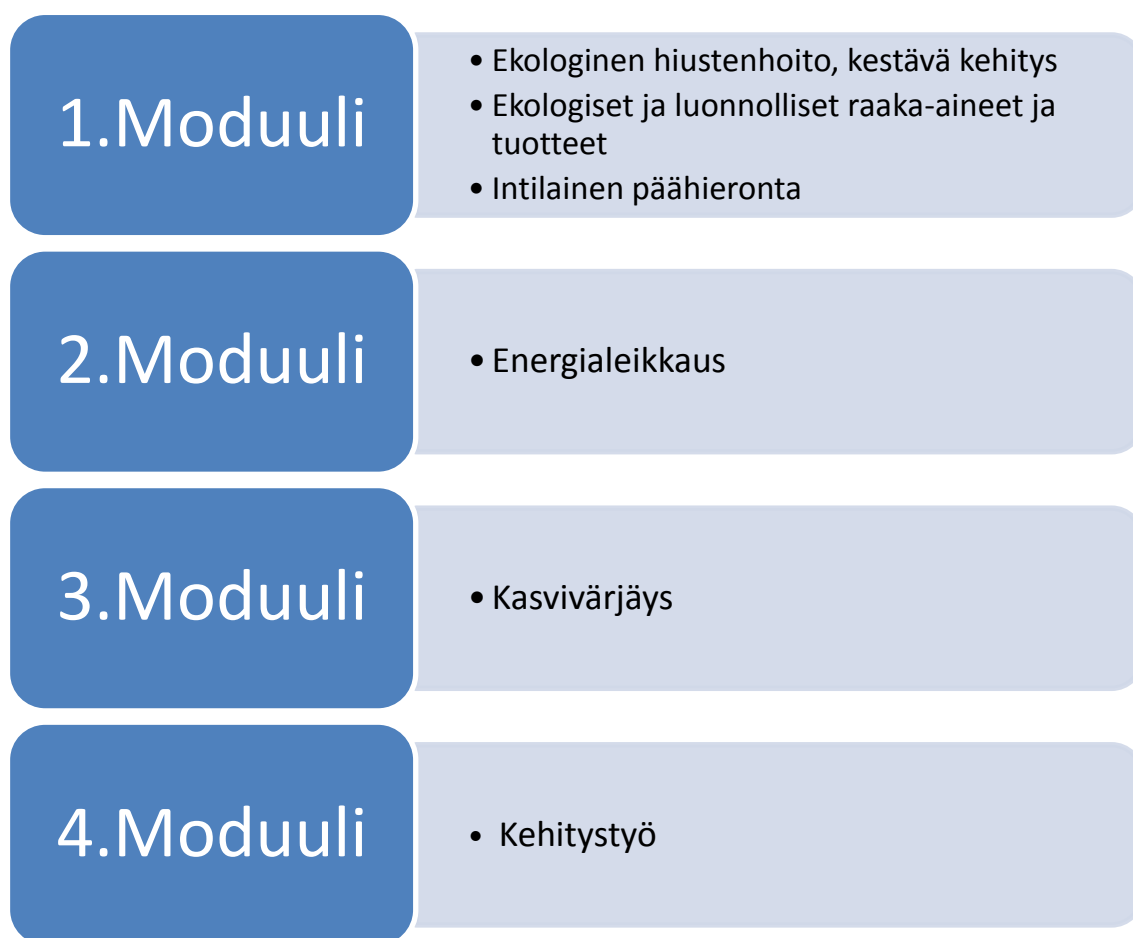
3 Ekokampaajakoulutus

Ekokampaajat ovat hiusalan peruskoulutuksen saaneita parturi-kampaajia jotka ovat suorittaneet lisäksi ekokampaajakoulutuksen. Suomessa ekokampaamokoulutusta on tällä hetkellä tarjolla Helsingissä Prakticum ammattiopistossa sekä Kuopiossa Savon ammatti- ja aikuisopistossa. Opiskeltavat aiheet ja koulutuksen rakenne vaihtelevat oppilaitosten mukaan. Koulutuksen hinta on Prakticum ammattiopistossa 1 480 euroa ja Savon ammatti- ja aikuisopistossa 500 euroa. Ekokampaajakoulutus on täydennyskoulutus jo valmistuneille parturi-kampaajille. Suomeen ekokampaajakoulutuksen malli on kehitetty Prakticum ammattiopistossa Mona Metherin ja Suomen ekokampaajien yhteistyönä (Mether 2017).

Ekokampaajakoulutukseen kuuluu sekä teoriaopintoja että käytännön opintoja. Käytännön opintoihin kuuluu erilaisten töiden harjoittelua koululla muiden opiskelijoiden avulla. Harjoitustöiden jälkeen käytännössä työ suoritetaan parturi-kampaamossa varsinaisille asiakkaille. Käytännön töitä ovat esimerkiksi energialeikkaukset sekä kasvivärien käyttö. Teoriaopinnoissa opiskellaan muun muassa, minkälaisia aineita synteettisissä hiusväreissä on ja minkälaisia vaikutuksia ne voivat aiheuttaa ihmiselle.

3.1 Prakticum ammattiopisto

Practicum on Helsingissä toimiva monialainen ruotsinkielinen ammattioppilaitos, joka on perustettu vuonna 1996. Ammattiopistolla on Helsingin Arabianrannan päätoimipisteen lisäksi sivutoimipiste Porvoossa. Ammatillista koulutusta järjestetään sekä nuorille että aikuisille. (Practicum ammattiopisto 2017.) Prakticum ammattiopisto tekee yhteistyötä Suomen Ekoyrittäjät ry:n kanssa ja koulutuksen aikana kerrotaan mahdollisuudesta liittyä yhdistyksen jäseneksi.

Kuva 2. Ekokampaajakoulutuksen rakenne Prakticum ammattiopistossa (Mether 2017)

Practicum ammattiopisto on vuodesta 2003 alkaen tarjonnut ekokampaajakoulutusta. Ekokampaaja Mona Mether toimii Prakticum ammattiopiston opettajana ja hän on tuonut ekokampaajakoulutuksen Ruotsista Suomeen. Suomen eko-

kampaamokoulutus pohjautuu Kerstin Strömbergin ekokampaajamalliin. Koulutuksen laajuus on 800 tuntia ja koulutus on jaettu neljään moduuliin (Kuva 2). (Mether 2017.)

Moduulien tarkoituksena on kasvattaa ammatillista osaamista ja tietoutta ekologisista työskentelytavoista. Koulutuksen aluksi perehdytään kestävän kehityksen merkitykseen ja tutustutaan ekologisiin ja luonnollisiin raaka-aineiseen ja tuotteisiin. Koulutuksessa korostetaan erityisesti energialeikkausta sekä kasvi-värjäystä, jotka ovat keskeisimpinä palveluina erottamaan ekokampaamon perinteisestä kampaamosta. Koulutuksen päätteeksi suoritetaan kehitysyö, jonka tarkoituksena on kehittää ja syventää ekologisen hiustenhoidon ja markkinoinnin osaamista (Mether 2017). Kehitystyössä on myös tarkoituksena tuoda esille kestävän kehityksen edistämistä ja ekologisen hiustenhoidon muotoja hiusalalla.

Practicum hallinnoi vuosina 2012 – 2014 pohjoismaista yhteistoimintaprojektia, jonka tavoitteena oli kehittää kestävä kehitys kampaamoalalla ja luoda koulutusmalli, joka olisi yhteisesti kaikkien pohjoismaiden käytettävissä. Koulutus ja pisteytykset ovat samanlaiset Suomessa, Tanskassa, Norjassa, Ruotsissa sekä Islannissa. Projektia oli rahoittamassa Euroopan unionin ammatillisen koulutuksen Leonardo da Vinci -ohjelma. Projektin aikana kehitettiin koulutusmalli, joka ohjaa kampaajia toimimaan ympäristöystävällisemmin. Koulutusmalli on jaettu kolmeen moduuliin Eurooppalaisen opintosuoritus suunnitelman mukaisesti. (Mether 2017.)

3.2 Savon ammatti- ja aikuisopisto

Savon koulutuskuntayhtymä järjestää ammatillista opetusta Pohjois-Savossa. Koulutuskuntayhtymä omistaa 16 pohjoissavolaista kuntaa ja se ylläpitää Savon ammatti- ja aikuisopiston lisäksi Savon oppisopimuskeskusta sekä Varkauden lukiota. Ammatillista opetusta järjestetään kuudessa eri toimipisteessä alasta riippuen. (Savon koulutuskuntayhtymä 2017.)

Ekokampaamokoulutusta järjestetään Kuopion toimipisteessä. Koulutusta on tarjottu vuodesta 2013 lähtien ja Mona Mether on ollut osallisena koulutuksen aloittamiseen. Tutkinto on tarkoitettu hiusalan tutkinnon suorittaneille parturi-

kampaajille tai vastaavan ammattitaidon omaaville henkilöille. Koulutuksen laajuus on 30 osp:tä ja se sisältää 23 opetuspäivää. (Savon ammatti- ja aikuisopisto 2017.)

4 Suomen Ekoyrittäjät ry ja Ekokampaajat - Ekofrisörer

Opinnäyteyön tutkimuskysymyksen keskeisimpään osaan nousee jäsenyys Suomen Ekoyrittäjät ry:ssä, sillä yhdistys myöntää virallisen ekomerkinnän yritykselle. Tutkimuskysymyksenä pohdittiin, miten hiusalan yrittäjät voivat saada kampaamolleen virallisen eko-merkinnän. Suoritettuaan ekokampaajakoulutuksen hiusalan yrittäjä voi liittyä Suomen Ekoyrittäjät ry:n, jotta se saa käyttöönsä virallisen eko-merkinnän yritykselleen. Suomen Ekoyrittäjät ry hyväksyy hiusalalla jäsenekseen ja myöntää virallisen eko-merkinnän vain ekokampaajakoulutuksen suorittaneet henkilöt. Suomen Ekoyrittäjät ry:n jäsenenä yrittäjä sitoutuu noudattamaan yhdistyksen laatimia ekoeettisiä periaatteita. Näitä periaatteita käsitellään luvussa 4.1.

Suomen Ekoyrittäjät ry:n toiminta on alkanut 1970-luvulla, mutta sen historiasta ei löydy tarkkaa kirjoitettua tietoa. (Haarmann 2017.) Yhdistys on perustettu vuonna 1993 ja se on rekisteröity vuonna 1994. Yhdistyksen kotipaikkana toimii Helsinki. Suomen Ekoyrittäjät ry haluaa toiminnallaan tukea ja edistää pienten ja keskisuurten yritysten ympäristövastuullista yritystoimintaa sekä sen tarkoituksena on edistää ympäristöä vähemmän kuormittavia yritystoiminnan muotoja, kulutustapoja ja menetelmiä. Yhdistyksen tarkoituksena on myös edistää ympäristöä säästävempien teollisuustuotteiden valmistusta ja kauppaa. Ekokampaajien lisäksi yhdistyksen jäseniä on muiltakin toimialoilta. Muita toimialoja ovat kauneus ja kosmetiikka, kodintarvikkeet ja sisustus, ruokakaupat, terveys ja hyvinvointi sekä vaatetus (Suomen Ekoyrittäjät ry 2017c).

Ympäristövastuullinen yrityksen toiminta on Suomen Ekoyrittäjät ry:n (Suomen Ekoyrittäjät ry 2017d) mukaan kuvailtu seuraavasti: *toiminta, joka selvästi ylittää lakisääteisen ympäristönsuojelun tason ja jossa suojeleu ylittävältä osalta perustuu vapaaehtoisuuteen.*

Ekokampaajat – Ekofrisörer

Suomen Ekokampaajat olivat aikaisemmin oma yhdistyksensä, mutta nykyisin Ekokampaajat kuuluvat Suomen Ekoyrittäjät ry:n alajaostoon. Henkilö, joka on Ekokampaajien jäsen, kuuluu automaattisesti myös Suomen Ekoyrittäjät ry:n jäseneksi. (Seppälä 2017.) Ekokampaajille on rekisteröity oma logo ja sitä saa käyttää vain ekokampaajakoulutuksen suorittanut henkilö. Ekokampaajille on Suomen Ekoyrittäjät ry:n mukaan määritelty myös erikseen muutamia ekoeettisiä periaatteita, jotka liittyvät vastuullisen ekokampaajan toimintaan. Ekokampaajan yritystoimintaan kuuluu hiustenhoito luontoa ja ihmistä kunnioittaen. Lisäksi toiminnan on perustuttava kestävän kehityksen periaatteisiin.

Suomen Ekoyrittäjät ry:n kotisivuilla on kuvailtu ekologisesti ja vastuullisesti toimivan ekokampaajan ekoeettiset periaatteet seuraavasti:

- Palvelutoiminnassa suositetaan kasvipöytäisten, ekologisten ja biologisten tuotteiden käyttöä.
- Ammattitaitoa ja asiantuntijuutta kehitetään jatkuvasti.
- Käsityömyydyttä kunnioitetaan ja säilytetään palvelutoiminnassa. (Suomen Ekoyrittäjät ry 2017d)

4.1 Ekoeettiset periaatteet

Tutkimuskysymyksen tueksi nousi alakysymys: Mitä ekoeettisiä periaatteita yrittäjän tulee noudattaa? Seuraavassa kerrotaan, mikä merkitys Suomen Ekoyrittäjät ry:n liittymisellä ja ekoeettisillä periaatteilla on yritykselle.

Suomen Ekoyrittäjät ry:n jäsenet ovat toimialasta riippumatta sitoutuneet noudattamaan vastuullisen yritystoiminnan ekoeettisiä periaatteita. Ekokampaajien tulee noudattaa erikseen ekokampaajille määriteltyjen periaatteiden lisäksi myös näitä yleisiä yhdistyksen määrittelemiä periaatteita. Suomen Ekoyrittäjät ry:n ekoeettisiin periaatteisiin kuuluu, että vastuullisessa yritystoiminnassa otetaan huomioon yrityksen toiminnan vaikutukset ympäristöön. Tarkoituksena on kiinnittää huomiota tuotteen ympäristövaikutuksiin sen koko elinkaaren ajan.

Tuotteen elinkaari muodostuu tuotannosta, käytöstä sekä sen hävityksestä. (Suomen Ekoyrittäjät ry 2017a.) Ekoeettiset periaatteet on kehitelty yhdistyksen toimesta vuosien varrella (Haarmann 2017).

Suomen Ekoyrittäjät ry on kotisivuillaan (Suomen Ekoyrittäjät ry 2017a) määrittellyt ekoeettisten periaatteiden määritelmät. Periaatteet liittyvät tuotteen tai palvelun tarpeellisuuteen, tuotantoon, energian kulutukseen, kuljetukseen, materiaaleihin, pakkauksen laatuun, käyttäjäläheisyyteen, käyttöikään sekä kierrätysmahdollisuuksiin. Lisäksi periaatteissa on erikseen mainittu sosiaalisen vastuun kriteerit, johon kuuluvat muun muassa totuudenmukainen tiedottaminen sidosryhmille ja julkisuuteen, kestävän kehityksen edistäminen, sekä inhimillisten arvojen vaaliminen. Yhdistys painottaa sitä, että kukaan yrittäjä ei voi olla kaikissa suhteissa täydellinen eikä kaikkia periaatteita välttämättä pysty toteuttamaan niin hyvin kuin haluaisi.

4.2 Yhdistyslaki ja yhdistyksen säännöt

Yhdistyksen jäsenenä on hyvä ymmärtää mihin yhdistyksen toiminta perustuu ja millä tavalla jäsenten asioita yhdistyksessä hoidetaan. Keskeisenä asiana korostuvat yhdistykseen liittyminen, jäsenten vastuu yhdistyksessä, sääntöjen noudattaminen ja ketkä hoitavat jäsenten asioita. Seuraavassa kappaleessa kerrotaan yhdistyslaista ja milloin yhdistyksen tulee olla rekisteröity yhdistys. Opinnäytetyön keskeisessä osassa ja tutkimuskysymyksenä ovat rekisteröityminen Suomen Ekoyrittäjät ry:n, joten luvussa 4.3 käydään myös läpi yhdistyksen jäsenyyteen liittyvistä asioista ja kerrotaan, miten yhdistyksen jäseneksi pääsee.

Yhdistyksistä ja niiden toiminnasta on säädetty yhdistyslaissa. Lisäksi yhdistyksen toimintaa säätelevät yhdistyksen säännöt, päätökset ja yleiset yhdistystoiminnan käytännöt. Rekisteröidyn yhdistyksen toimintaa ohjaa lisäksi kirjanpitolaki- ja asetukset. Yhdistystoiminnassa on olennaista jäsenten yhteinen toiminta yhteisten aatteiden hyväksi. Patentti- ja rekisterihallituksen (2017) sivuilla on kuvailtu, että yhdistyksen aatteena voi olla yhteisen hyvän asian, ajatuksen tai harrastuksen edistäminen ja yhdistystoiminta on yleensä tarkoitettu pysyväksi. Yhdistyksen perustamisen perusteena ei voi olla toiminta, jonka toiminta on

pääasiassa taloudellista tai elinkeinotoiminnan luonteista. Suomalaisen yhdistymisvapauden mukaisesti yhdistys voi joko toimia rekisteröimättömänä tai se voi olla rekisteröity. (Patentti- ja rekisterihallitus 2017.)

Yhdistyksen voi perustaa vähintään kolme henkilöä, jotka ovat täyttäneet 15 vuotta ja ovat äänioikeutettuja jäseniä. Perustajina voivat olla myös oikeuskelpoiset yhteisöt, kuten osakeyhtiö tai osuuskunta. Myös julkisoikeudelliset yhteisöt voivat perustaa yhdistyksen kuten kunta, valtio, evankelisluterilainen seurakunta tai ortodoksinen seurakunta. (Patentti- ja rekisterihallitus 2017.) Yhdistys rekisteröidään tekemällä perustamisilmoitus Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteriin. Rekisteröinnin jälkeen yhdistys voi käyttää nimessään lyhennettä ry, eli rekisteröity yhdistys. (Verohallinto 2017.) Seuraavassa on esiteltyinä, mitä eroa rekisteröimättömällä ja rekisteröidyllä yhdistyksellä on.

Rekisteröimätön yhdistys

Yhdistys voi toimia rekisteröimättömänä, jos sen toimintaan ei liity liikevaihtoa, sen jäsenmäärä on vähäinen ja toiminta on tarkoitettu lähinnä vapaamuotoiseksi yhdessäoloksi. Rekisteröimättömässä yhdistyksessä jäsenet vastaavat yhdistyksen sitoumuksista henkilökohtaisesti ja yhteisvastuullisesti. Rekisteröimätön yhdistys ei voi saada nimiinsä oikeuksia tai tehdä sitoumuksia, eli rekisteröimätön yhdistys ei ole oikeuskelpoinen.

Rekisteröity yhdistys

Suomen Ekoyrittäjät ry toimii rekisteröitynä yhdistyksenä. Rekisteröitynä yhdistyksenä se on oikeuskelpoinen. Oikeuskelpoisuus tarkoittaa, että yhdistyksellä on kyky saada nimiinsä oikeuksia ja tulla velvoitetuksi (Patentti- ja rekisterihallitus 2017). Oikeuskelpoisena rekisteröity yhdistys voi esimerkiksi tehdä sopimuksia, tehdä kauppoja ja asioida tuomioistuimissa. Rekisteröidyn yhdistyksen toiminnan tulee olla järjestäytynyttä. Oikeuskelpoisuus on sidottuna rekisteröintiin, eli jos yhdistys poistetaan rekisteristä purkautumisen tai lakkauttamisen perusteella, lakkaa myös oikeuskelpoisuus. Yhdistyksen purkamisesta päättää yhdistyksen kokous ja purkamiseen liittyvistä asioista huolehtii hallitus tai sen valitsema selvitysmies (Verohallinto 2017).

Suomen Ekoyrittäjät ry:n asioita hoitaa hallitus. Hallituksen jäsenet valitaan vuosikokouksessa ja jäsenten toimikausi on vuosikokousten välinen aika. Varsinaisia hallituksen jäseniä on 5 – 10 ja heille tulee olla valittuna 0 – 10 varajäsentä. Yhdistyksen jäseniltä perittävän liittymis- ja vuotuisen jäsenmaksun suuruudesta päättää vuosikokous. Yhdistyksestä eroaminen on mahdollista tehdä milloin tahansa kirjallisesti ilmoittamalla. Eroilmoitus tulee osoittaa yhdistyksen hallitukselle tai puheenjohtajalle. (Suomen Ekoyrittäjät ry 2017e.)

4.3 Yhdistyksen jäsenyys

Yhdistyslaki (Yhdistyslaki 1989/305) määrittelee jäseneksi liittymisen seuraavasti: *Sen, joka tahtoo liittyä yhdistyksen jäseneksi, on ilmoitettava aikomuksestaan yhdistykselle. Jäseneksi hyväksymisestä päättää hallitus, jollei säännöissä ole toisin määrätty.*

Suomen Ekoyrittäjät yhdistyksen jäseniä voivat olla yksityiset henkilöt sekä oikeuskelpoiset yhteisöt ja säätiöt. Tässä luvussa käsitellään ekokampaajayrittäjien liittymistä Suomen Ekoyrittäjät yhdistykseen sekä Ekokampaajat – Ekofrisörer jäsenyyden saamiseen.

Yhdistyksen jäseneksi hyväksytään ekokampaaja -koulutuksen käyneet hiusalan yrittäjät, joiden toiminnan pääpaino on ympäristöystävällisissä kampaamopalveluissa. Yhdistyksen jäseneksi voi hakea kirjallisella hakemuksella, jossa käy ilmi, miten yritys toiminnassaan toteuttaa ympäristövastuullisuutta ja ekoeettisiä periaatteita. Ekokampaajien tulee täyttää ja lähettää Suomen Ekoyrittäjät ry:lle sekä Ekoyrittäjät -hakemus sekä Ekokampaaja -hakemus. (Seppälä 2016). Molemmat hakemukset on täytettävissä yhdistyksen Internet-sivuilla, mutta ne voi lähettää myös kirjepostina. Yhdistykseen saapuneet jäsenhakemukset käydään läpi hallituksen kesken ja hallitus päättää yhdistykseen hyväksymisestä. Suomen Ekoyrittäjät ry:n puolelta sopimuksen syntynä voidaan pitää tulevan jäsenen tekemää jäsenhakemusta ja hallituksen hyväksyvää päätöstä hakemuksesta. Hallituksen hyväksyvän päätöksen ja yhdistyksen jäsenyyden voi saada, mikäli yrityksen toiminta täyttää tarvittavilta osin ekoeettiset periaatteet. Jos jäsenhakemus on suppea, voi hallitus pyytää hakijalta lisätietoja. (Seppälä 2016.)

Jäsenyyden myötä yritys saa oikeuden käyttää yhdistyksen virallisia logoja, yrityksen nimen yhteydessä. Jäsenyys tarjoaa yritykselle myös mahdollisuuden vaikuttaa yrittämistä koskevaan päätöksentekoon sekä yritykset saavat ajantasaista tietoa ympäristöasioiden kehityksestä. (Suomen Ekoyrittäjät ry 2017d.) Yhdistyksen jäsenet eivät vastaa henkilökohtaisesti yhdistyksen sitoumuksista. Jäsenillä on oikeus osallistua yhdistyksen toimintaan ja päätöksentekoon. Lisäksi jäsenillä on oikeus tulla valituksia yhdistyksen toimielimiin ja heillä on oikeus valvoa yhdistyksen toimintaa.

Seppälä (Seppälä 2016) kertoo, että yhdistyksen uusia jäseniä tai jäsenyyttä hakevia ei välttämättä tavata hakuprosessin aikana. Uusia yhdistyksen jäseniä tavataan kasvotusten yleensä yhdistyksen vuosikokouksissa tai muissa yhteisissä tapahtumissa. Yhdistys ei järjestä aktiivista jäsenien valvontaa, vaan he toivovat, että ketkä jäsenyyden ovat saaneet ja ovat sitoutuneet noudattamaan ekoeettisiä periaatteita, myös toimisivat yhdistyksen normien mukaisesti.

4.4 Eko-sana ja ekologo

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää liittyykö eko-sanana ja ekologon käyttöön rajoitteita ja oikeuksia. Tässä luvussa selvennetään näitä oikeuksia ja rajoitteita eko-sanaan liittyy ja millä oikeudella ekologoa saa yrityksen nimen yhteydessä käyttää. Luvussa kerrotaan, mihin asioihin esimerkiksi kuluttajan tulee kiinnittää huomioita etsiessään ekologisia ja luonnollisia tarjoavia kampaamoita.

Eko-sanalle ei ole virallista määritelmää, mutta se on yleisesti käytetty lyhennys sanasta ekologinen. Eko-sana on Patentti- ja rekisterihallituksen mukaan niin yleinen, ettei sen rekisteröimistä edes harkita ja sanaa on käytetty melko vapaasti eri yhteyksissä (Haarmann 2017). Suomen Ekoyrittäjät ry:n tiedottaja Tuulikki Seppälä (Seppälä 2016) tarkentaa, että eko-sanaa voi käyttää kampaamon nimessään kuka tahansa, sillä heillä ei ole siihen yksinoikeutta. Toisin sanoen, myös kampaaja, joka ei ole ekokampaaja saa käyttää yrityksensä nimessä eko- sanaa. Kuluttajan tulee olla tarkkana etsiessään täysin ekologista kampaamoita, eikä voi vain luottaa eko- sanaan yrityksessä. Monet yritykset voivat käyttää nimessään eko-sanaa, vaikka eivät täytä virallisen ekologisuuden määritelmiä, jotka Suomen Ekoyrittäjät ry määrittää.

Suomen Ekoyrittäjät ry:n jäsenet saavat käyttöönsä viralliset yhdistyksen myöntämät logot. Logon avulla kuluttaja pystyy tunnistamaan virallisen ekoyrityksen. Logon käyttö edellyttää yritykseltä vuosittaista jäsenmaksun maksamista. Vuonna 2017 jäsenmaksun määrä on 55 eurosta 105 euroon, riippuen siitä, kuinka monta henkilöä yrityksessä on. Ekokampaajien jäsenmaksu koostuu Ekoyrittäjien jäsenmaksusta, joihin vaikuttavat liikkeiden ja henkilöstön määrä. (Ekokampaaja- hakemus 2017.) Yhdistyksen Ekokampaaja- jäsenet saavat käyttöönsä sekä Ekokampaajat – Ekofrisörer- logon (Kuva 3) että Suomen Ekoyrittäjät ry:n logon (Kuva 4). Molemmat logot on rekisteröity Patentti- ja rekisterihallituksessa.

Feeja Haarmann (Haarmann 2017) tarkentaa, että erona esimerkiksi tuotteissa käytettäviin rajoituksiin on, että eko-sanalle ei ole määritelty sertifikaattia. Esimerkiksi EU:n luomusasetuksessa puhutaan nimikkeestä luomu, jolle on asetettu tietyt kriteerit ja se on paljon tarkemmin määritellympi kuin eko-sana. Luomusanaa saa käyttää vain tiettyjen tuotteen kriteerien täytyttyä ja sen käyttöä valvotaan.

Haarmann (2017) kertoo sähköpostikeskustelussa, että ekokampaamoiden luotettavuuden ja ekologisuuden varmistamiseksi Suomen Ekoyrittäjät ry on tulevaisuudessa lanseeraamassa sertifikaattia täysin ekologiselle ekokampaajalle. Uudistuksen avulla halutaan osoittaa kuluttajalle, että kyseessä on tiukasti määritelty konsepti. Määritelmät ja kriteerit sertifikaatille on Suomen Ekoyrittäjät ry:n kehittämiä. Sertifikaatin nimeksi tulee ”Sertifioitu ekokampaamo”.

Kuva 3. Ekokampaajat - Ekofrisörer- logo (Suomen Ekoyrittäjät ry 2017d)

Kuva 4. Suomen Ekoyrittäjät ry- logo (Suomen Ekoyrittäjät ry 2017d)

5 EcoSalon Eden

Työn empiiriseen osaan kuuluu teemahaastattelu. Haastateltavat työskentelevät lappeenrantalaisessa EcoSalon Eden -nimisessä ekokampaamossa ja heidät valittiin haastatteluun, koska he ovat suorittaneet ekokampaamokoulutuksen ja ovat Suomen Ekoyrittäjät ry:n jäseniä. EcoSalon Eden on perustettu vuonna 2015. Yrityksellä on yksi omistaja ja samassa liiketilassa toimii toinen yrittäjä

omalla toiminimellä. Vaikka he periaatteessa työskentelevät samassa yrityksessä, on heillä molemmilla omat kirjanpitoonsa sekä myös omat tuotteensa. Palveluina EcoSalon Eden tarjoaa parturi-kampaamopalveluiden lisäksi muun muassa kasvivärjäystä, turvehoitoja, savi- ja merilevähoitoja, hiusten energialeikkausta sekä intialaista päähierontaa. (EcoSalon Eden 2017.)

EcoSalon Edenin ekologinen ajattelutapa näkyy tuotteiden ja palveluiden lisäksi myös muussa yritystoiminnassa. Yrityksen tarvikkeet ja kalusteet on hankittu suurimmaksi osaksi kierrätystavarana, yritys käyttää 100 %:sta vihreää sähköä sekä pakkaukset ja muut jätteet kierrätetään asianmukaisesti. Asiakkailleen yrittäjät tarjoavat palvelun lomassa luomukahvia sekä luomuteetä.

EcoSalon Edenin ideologia sanoin: *Turvallista sinulle, meille sekä ympäristölle!* (EcoSalon Eden 2017.)

Teemahaastattelu

Teemahaastattelun avulla saatiin vastauksia opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin ja alakysymykset olivat keskeisessä osassa haastattelun kysymysten laatimisessa. Tutkimuskysymyksen tueksi haastattelussa oli tärkeässä osassa osoittaa, että haastateltavat ovat saaneet virallisen eko-merkinnän ja ekologon käyttöönsä liittymällä Suomen Ekoyrittäjät ry:n. Alakysymysten avulla saatiin tarkennusta, mitä ekoeettisiä periaatteita haastateltavien tulee noudattaa, onko vaadittu tiettyjä käytännön asioita eko-merkinnän saamiseksi ja kuinka haastateltavat ovat liittyneet Suomen Ekoyrittäjät ry:n.

Tutkimuskysymys

Miten hiusalan yrittäjät voivat saada kampaamolleen virallisen eko-merkinnän?

Alakysymykset

Mitä ekoeettisiä periaatteita yrittäjien tulee noudattaa?

Mitä käytännön asioita yrittäjiltä vaaditaan eko-merkinnän saamiseksi?

Miten liittyminen tapahtuu Suomen Ekoyrittäjät yhdistykseen?

Haastattelututkimuksen analysointi ja aineiston hankinta oli luonteeltaan kvalitatiivinen. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on saada kerättyä laadullista tietoa ja aineistoa tarkastellaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tyypillistä kvalitatiiviselle tutkimukselle on se, että usein tutkittava kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti ja lisäksi tapausta sekä aineistoa tulkitaan ja käsitellään ainutlaatuisina tapauksina (Hirsijärvi, Remes, Sajavaara 2009, 161, 164). Aineistoa hankittiin teemahaastattelun avulla. Haastateltavat henkilöt valikoituivat sen perusteella, että he ovat hiusalan ammattilaisina suorittaneet ekokampaajakoulutuksen sekä ovat Suomen Ekoyrittäjät ry:n jäseniä. Haastateltavien ekokampaajakoulutuksesta ja yhdistykseen liittymisestä ei ole montaa vuotta aikaa, joten saatava tieto oli myös mahdollisimman ajantasaista.

Teemahaastattelulle on ominaista, että kysymykset on laadittu etukäteen ja kysymykset liittyvät tiettyihin teemoihin. Kysymyksiä ei välttämättä tarvitse käydä järjestyksessä läpi, vaan tarkoituksena on käydä keskustelemaan tyyliin kaikki kysymykset läpi, ja kysyä samat kysymykset kummaltakin haastateltavalta. Tämän teemahaastattelun kysymykset liittyivät ekokampaajakoulutukseen sekä Suomen Ekoyrittäjät ry:n liittymiseen. Kaikki kysymykset olivat avoimia kysymyksiä, koska näin saatiin tarkempaa tietoa teemoihin liittyen ja haastattelussa oli joustavuutta esimerkiksi lisäkysymyksille tai kommenteille. Haastattelukysymykset pohjautuivat teoriaosiosta saatuun tietoon ja kysymykset pyrittiin pitämään mahdollisimman systemaattisina ja kriittisinä, jottei johdattelua tapahtuisi. Tärkeää oli pitää haastattelukysymysten määrä suhteellisen pienenä, ettei aineistosta tule liian suurta ja hankalasti käsiteltävää. Pääasia haastattelussa oli, että kaikki kysymykset esitetään, mutta haastateltavalla ja haastattelijalla oli myös vapaus suorittaa haastattelu keskustelemaan tyyliin. Teemahaastattelu sopi tässä opinnäytetyössä hyvin aineiston keruuseen, sillä haastateltavia oli vain kaksi ja kysyttävät asiat olivat sellaisia, että ne vaativat laadullista tietoa määrällisen sijaan.

Teemahaastattelun kysymykset (Liite 1) toimitettiin haastateltaville etukäteen, joten heillä oli siten mahdollisuus valmistautua paremmin haastatteluun. Haastattelun ajankohdaksi sovittiin torstai 9.3.2017 ja kysymykset toimitettiin haastateltaville neljä päivää ennen haastattelua. Haastattelu toteutettiin EcoSalon

Eden liiketiloissa liikkeen ollessa suljettuna. Näin varmistettiin mahdollisimman rauhallinen ja hiljainen haastatteluympäristö. Ennen haastattelun alkua kysymykset käytiin läpi ja varmistettiin, ettei mikään kohta ollut jäänyt epäselväksi. Haastateltavia haastateltiin samaan aikaan, jotta aineiston keruu oli mahdollisimman monipuolista ja kattavaa. Näin mahdollistettiin myös se, että haastateltavien kertomukset mahdollisesti täydensivät ja tukivat toisiaan. Haastattelu nauhoitettiin ja se kesti noin 40 minuuttia. Haastattelu toteutettiin vapaaseen keskustelemaan tyyliin ja muutamat kysymykset johtivatkin uusiin tarkentaviin kysymyksiin sekä vastauksiin. Kysymyksiä oli 6 kappaletta, joissa oli myös tarkentavia lisäkysymyksiä. Kysymysten avulla saatiin tarpeeksi oleellista tietoa liittyen ekokampaajakoulutukseen, ekoeettisten periaatteiden noudattamisesta sekä Suomen Ekoyrittäjät ry:n liittymisestä.

6 Teemahaastattelun analysointi ja tulokset

Tutkimusaineisto analysoitiin heti haastattelun jälkeen. Analysointi tapahtui kuuntelemalla aineisto läpi ja kirjoittamalla se sanasta sanaan auki, eli aineisto litteroitiin. Litteroinnin jälkeen aineistoa luettiin läpi ja poimittiin siitä oleellimmat asiat puhtaaksi kirjoitusta varten. Aineistoa puhtaaksi kirjoitettaessa nousi selkeästi esiin kaksi teemaa, jotka olivat ekokampaajakoulutuksen suorittaminen sekä rekisteröityminen Suomen Ekoyrittäjät ry:n. Puhtaaksi kirjoitettu aineisto annettiin haastateltaville luettavaksi ja he saivat tehdä korjauksia tai lisäyksiä, jos kokivat sen aiheelliseksi. Haastateltaville annettiin korjausten ja lisäysten tekemiseen viikko aikaa.

Haastattelun avulla saatiin tietoa Suomen Ekoyrittäjät ry:n rekisteröitymisestä ja ekokampaajakoulutukseen liittyvistä asioista. Haastattelun tuloksia ei voi yleistää, sillä kyseessä oli vain kahden ekokampaajan haastattelu. On otettava esimerkiksi huomioon se, että haastateltavien ekokampaajakoulutukset ajoittuvat eri vuosille ja varmasti tulevaisuudessa koulutus tulee vielä muuttumaan, koska koulutus on vasta varsin uutta Suomessa. Haastattelun avulla saatiin kuitenkin tuotua esille, miten he ovat kouluttautuneet ekokampaajiksi ja miten he ovat liittyneet Suomen Ekoyrittäjät yhdistykseen. Ekokampaajakoulutukseen sekä

yhdistykseen liittyvät asiat tulevat varmasti muuttumaan tulevaisuudessa, mutta tietyt perusasiat tulevat pysymään samana.

Kummatkin haastateltavat ovat aikaisemmin työskennelleet perinteisissä kampaamoissa. Molemmat totesivat haastattelussa, etteivät varmaan pystyisi työskentelemään enää perinteisessä kampaamossa, sillä molemmille on tullut oireita kemikaaleista. Toisella haasteltavalla on todettu ammattitauti kolme vuotta parturi-kampaajakoulutuksen jälkeen. Oireina hänellä oli jatkuva käsien ihon haavaumat ja aukileet. Toisella haastateltavista puolestaan on todettu astma muutama vuosi sitten, joten työskentely perinteisessä kampaamossa erilaisten kemikaalien altistamana olisi luultavasti mahdotonta. Ekokampaajakoulutuksen myötä, molemmat pystyvät nyt työskentelemään parturi-kampaajina ilman haitallisia iho- tai hengitysoireita.

Haastateltavat ovat sitä mieltä, että jo parturi-kampaajan peruskoulutuksen aikana tulisi kertoa enemmän kemikaalien aiheuttamista haitoista. Molempien mielestä myös mahdollisuudesta kouluttautua ekokampaajaksi tulisi puhua peruskoulutuksen aikana enemmän. Peruskoulutuksen molemmat ovat suorittaneet Etelä-Karjalan alueella.

6.1 Ekokampaajakoulutuksen suorittaminen

Haastateltavista toinen on suorittanut ekokampaajakoulutuksen vuonna 2010 ja toinen vuonna 2015. Molemmat haastateltavat ovat kokeneet koulutuksen laadukkaaksi, kattavaksi ja erittäin kannattavaksi. Molemmat ovat suorittaneet ekokampaajakoulutuksen Prakticum -ammattiopistossa. Koulutuksessa painotettiin sitä, että vain ekokampaajakoulutuksen käyneet voivat virallisesti kutsua itseään ekokampaajiksi. Vuonna 2010 valmistunut ryhmä on ollut Suomen ensimmäisiä ekokampaajakoulutuksen saaneita.

Vuonna 2010 koulutuksen laajuus oli vielä 10 opintoviikkoa, mutta vuonna 2015 opintoihin tehtiin muutoksia ja koulutusaika laajennettiin 20 opintoviikkoon. 20 opintoviikkoa tarkoitti ajallisesti koulutusta tammikuusta syyskuuhun. Laajennus johtui siitä, että lopputyön tekeminen koettiin liian vaativaksi, jos opinnot kestivät vain 10 opintoviikkoa. Eroa 2010 ja 2015 suoritetuissa koulutuksissa oli myös se, että vuonna 2015 oli opiskelujen aikana etsittävä oma ohjaaja. Vuonna 2010

omaa ohjaajaa ei vaadittu opiskelujen ajaksi. Ohjaajan tuli olla sellainen henkilö, joka on suorittanut ekokampaajakoulutuksen. Omalta ohjaajalta sai koulutuksen aikana apuja ja neuvoja liittyen työskentelyyn ja ekokampaajan koulutukseen.

Haastateltavat kertoivat, että ekokampaajakoulutukseen kuuluu sekä teoriaa että käytäntöä. Käytännön töinä haastateltavat suorittivat muun muassa kasvivärien käyttöä, energiahoitoja sekä savi- ja merilevähoitoja. Koulussa töitä harjoiteltiin toisten opiskelijoiden avulla. Harjoittelukertojen jälkeen, käytännöntyö toteutettiin parturi-kampaamossa asiakkaalle. Opiskelijan tulee itse hankkia itselleen työpaikka koulutuksen ajaksi, jossa voi suorittaa ekokampaajakoulutukseen liittyviä käytännön töitä.

Ekokampaajakoulutuksen teoriaosiot käsitelivät muun muassa tietoa raaka-aineista ja tuotetiedoista. Erityisesti koulutuksen teoriaosiossa painotetaan INCI-listaan (International Nomenclature of Cosmetic Ingredients) tutustumista. INCI-lista tarkoittaa listaa ainesosista, joita kosmetiikkatuotteissa on. Haastateltavat kokivat koulutukseen liittyvät teoriaosiot tuotetietoudesta erittäin silmiä avartavina. Heillä kasvoi paremmin ymmärrys, miksi ihmiset saavat allergisia oireita perinteisistä kampaamotuotteista. Toiselle haastateltavista on erityisesti jäänyt mieleen, että joissakin kampaamotuotteissa käytetään seassa jäteöljyä. Tämä hiuksiin laitettava jäteöljy on samaa, jota käytetään isojen rahtilaivojen pohjassa. Jäteöljyn tarkoituksena rahtilaivassa on estää merenelävien tarttumista laivan pohjaan kiinni.

Haastattelussa nousi esille, että peruskoulutuksen tulee ehdottomasti olla suoritettuna ennen ekokampaajakoulutuksen aloittamista. Esimerkkinä haastateltava kertoi, että yksi opiskelija yritti suorittaa samaan aikaan parturi-kampaajakoulutusta sekä ekokampaajakoulutusta. Se ei kuitenkaan onnistunut, koska ekokampaajakoulutukseen kuuluu jo paljon vaativampia töitä. Perusasioiden, kuten erilaisten leikkaustaitojen tulee olla kunnossa, koska niiden opetteluun ei ole varattu aikaa.

Haastateltavat kertoivat, että aikaisemmin koulutusta järjestettiin sen mukaan kun hakijoita ilmoittautui, mutta nykyisin kysyntää on enemmän, eikä koulutus-

paikkoja välttämättä ole tarjolla kaikille sitä haluaville. Koulutuspaikkojen sekä toimipisteiden määrä, joissa koulutusta järjestetään, onkin lisääntynyt viime vuosien aikana.

6.2 Rekisteröityminen Suomen Ekoyrittäjät yhdistykseen

Ekokampaajakoulutuksen aikana molemmille haastateltaville kerrottiin mahdollisuudesta liittyä Suomen Ekoyrittäjät ry:n. Vuonna 2015 valmistunut haastateltava kertoi saaneensa tutkintotodistuksen mukana liittymislomakkeen, jolla pystyi rekisteröitymään yhdistyksen jäseneksi. Toinen haastateltavista on tehnyt liittymishakemuksen Suomen Ekoyrittäjät ry:n kotisivujen kautta.

Koska haastateltavat toimivat erillisinä yrittäjinä Eco Salon Edenissä, he ovat molemmat tehneet omat liittymishakemukset Suomen Ekoyrittäjät yhdistykseen. Heidän tuli täyttää sekä Ekoyrittäjät- hakemus sekä Ekokampaaja-hakemus, sillä heidän tulee kuulua ekokampaajina molempiin. Liittymishakemukseen he antoivat lyhyen kuvauksen liiketoiminnastaan. Toinen yrittäjistä oli erikseen maininnut käyttämistään tuotesarjoista. Toisella oli puolestaan vain lyhyt maininta aikomuksesta toimia ekokampaajayrittäjänä Lappeenrannan keskustassa käyttäen luonnonkosmetiikkaa. Molempien tuli laittaa hakemukseen maininta, milloin ovat suorittaneet ekokampaajakoulutuksen. Kummankin hakemus hyväksyttiin sellaisenaan, eikä niitä tarvinnut täydentää. Ekoeettisiä periaatteita kumpikaan heistä ei erikseen eritellyt hakemuksessaan tai muuten kertoneet, miten noudattaisivat ekoeettisiä periaatteita yritystoiminnassaan.

Tieto hyväksytystä hakemuksesta ja oikeudesta rekisteröityä yhdistykseen tapahtui, kun heille saapui jäsenlasku. Haastateltavat kertoivat, että varsinaista tiedotusta yhdistykseen liittymisestä ei tullut. He eivät myöskään muista saaneensa tarkempaa tietoa esimerkiksi yhdistyksen toiminnasta tai sopimusehdoista. Molemmat kuvailevat jäsenyyteen liittyvien asioiden hoituneen suhteellisen nopeasti ja helposti. Kun he olivat maksaneet jäsenmaksun, saapui postissa yhdistyksen myöntämät viralliset logot, jotka laitetaan liiketilan ikkunaan. Yrittäjille tuli jäsenmaksun maksamisen jälkeen tiedotus siitä, että Suomen Ekoyrittäjien sivuille saa julkiseksi oman ekokampaamon tiedot halutessaan. Yrittäjät

halusivat lisätä yrityksensä tiedot Suomen Ekoyrittäjät ry:n sivuille, jotta heidän yrityksensä löytyisi myös sitä kautta.

7 Yhteenveto ja pohdinta

Opinnäytetyössä tutkittiin, mitä asioita hiusalanyrittäjän tulee tehdä, jotta hän voi työskennellä virallisena ekokampaajana ja miten virallinen eko-logo myönnetään yritykselle. Tarkoituksena oli selvittää, liittyykö eko-sanankäyttöön hiusalanyrityksessä mitään rajoitteita ja oikeuksia ja miten ekokampaajaksi koulutaudutaan. Lisäksi haluttiin tuoda esille ekologinen työskentelyvaihtoehto hiusalan yrittäjille ja kuluttajille mahdollisuus ekologiseen palveluun.

Teoriaosiossa käytiin läpi mitä liittyy yrityksen ympäristövastuuseen, ja kerrottiin, miten ekologisessa yrittäjyydessä korostetaan kestävästä kehityksestä ja eettistä ajattelutapaa. Kaikkien yritysten tulee noudattaa ympäristönsuolelulakia, mutta ekologisessa yrittäjyydessä, kuten ekokampaamoissa, korostuu pyrkimys ylittää lain vaatimat edellytykset. Oleellisena osana teoreettisessa viitekehyksessä oli kertoa ekokampaajakoulutuksesta sekä Suomen Ekoyrittäjät ry:n toiminnasta, säännöistä ja yhdistykseen liittymisestä, sillä ne antoivat vastauksia tutkimuskysymykseen. Tutkimuksissa selvisi, että ekokampaajakoulutus antaa mahdollisuudet työskennellä ekokampaajana ja virallisen eko-merkinnän yritykselle myöntää Suomen Ekoyrittäjät ry. Perehtymällä teoriaosiossa ekokampaajakoulutukseen ja Suomen Ekoyrittäjien toimintaan, saatiin koottua tärkeää tietoa työn empiiristä osaa varten. Yhdistyksen jäsenten, kuten ekokampaajien, on hyvä ymmärtää, miten yhdistys toimii ja kuinka se määrittelee yhdistyksen jäsenyyden. Teoreettisessa viitekehyksessä tuotiin esille yhdistyslaki ja yhdistyksen säännöt, koska Suomen Ekoyrittäjät ry noudattaa toiminnassaan yhdistyslakia muun lainsäädännön, kuten kirjanpitolainsäädännön lisäksi. Yhdistyslaki ja sen säännöt määrittelevät Suomen Ekoyrittäjät ry:n toiminnassa muun muassa jäsenmaksut, kuinka uudet yhdistyksen jäsenet valitaan, yhdistyksestä eroamisen ja erottamisen kriteerit ja kuinka yhdistys valvoo jäsenten toimintaa.

Teoriaosion luotettavuutta ja kattavuutta tukee se, että aineistoa saatiin koottua suoraan Suomen Ekoyrittäjät ry:ssä työskenteleviltä henkilöiltä sekä myös Mona Metheriltä, joka on tuonut ekokampaajakoulutuksen Suomeen. Mether kou-

luttaa ekokampaajia Prakticum ammattiopistossa Helsingissä. Teoriaosiota kirjoitettaessa korostui se, että ekokampaamoiden lukumäärä on kasvanut Suomessa ja kuluttajien halu tuntea hiusalalan tuotteita on kasvanut. Kestävästä kehityksestä ollaan yhä enenevässä määrin kiinnostuneita ja ympäristöasioiden merkitys on nousussa myös hiusalalla. Ekokampaamoita on tällä hetkellä Suomessa noin 150 ja viimeisen kahden vuoden aikana ekokampaamoita on perustettu noin 50 eri puolelle Suomea.

Eri lehtiartikkeleissa sekä lehdissä korostui, että kuluttajat sekä hiusalanyrittäjät haluavat käyttää luonnollisia tuotteita ja kemikaalien käytöstä halutaan luopua ympäristön ja ihmisten vuoksi. Monet perinteisissä kampaamoissa käyvät asiakkaat sekä niissä työskentelevät yrittäjät saavat allergisia oireita tuotteiden sisältämistä kemikaaleista. Vaikka allergisia oireita saadaan ja moni hiusalanyrittäjä sairastuu johonkin hiusalalan ammattitautiin, on tietoisuus tuotteiden sisältämistä haitallisista aineista vielä erittäin vähäistä. Empiirinen tutkimus toi esille, että tiedotus ja koulutus ekologisesta kampaamomallista tuntuvat olevan tällä hetkellä ekokampaajakoulutuksen varassa, sillä valitettavasti hiusalalan perustutkinnon aikana puhutaan varsin vähän ekokampaamoista ainakin Etelä-Karjalan alueella.

Tutkimuksissa selvisi, että eko-sanat yritysten nimissä on vapaasti käytettävissä. Pelkkä eko-sana kampaamon nimessä voi olla erittäin hämäävä ja harhaanjohtava. Kuluttajan kannalta tämä on kiusallista, sillä yritys voi omien määritelmiensä mukaan pitää itseään ekologisena, mutta ei välttämättä sitä ole. Ekokampaamon voi tunnistaa Ekokampaajat - Ekofrisörer -logosta, mutta silloinkin kuluttajan olisi hyvä varmistaa, ovatko kaikki tuotteet allergiavapaita, koska ekokampaajat voivat käyttää ekokampaamossa luonnonkosmetiikan lisäksi allergisoivia tuotteita, jotka voivat sisältää haitallisia kemikaaleja. Suomessa on vielä hyvin vähän Grön salon -konseptiin kuuluvia parturikampaamoita, joissa kuluttaja tietäisi varmasti olevan käytössä allergiavapaita hiusalantuotteita.

Teoreettisen viitekehyksen lisäksi työn kannalta oli erittäin tärkeää toteutettua empiirinen osa teemahaastattelun avulla. Tutkimuskysymyksissä pohdittiin, mitä yrittäjän tulee tehdä, jotta saa kampaamolle virallisen eko-merkinnän, miten

ekoeettisiä periaatteita tulee noudattaa, mitä käytännön asioita yrittäjän tulee tehdä ja miten Suomen Ekoyrittäjät ry:n rekisteröidytään. Teemahaastattelun avulla pystyttiin tuomaan esille käytännön esimerkkinä, mitä ekokampaajakoulutukseen sisältyy, sekä miten Suomen Ekoyrittäjät ry:hyn liittyminen tapahtuu. Haasteltavia oli kaksi ja he ovat suorittaneet ekokampaajakoulutuksen ja ovat Suomen Ekoyrittäjät ry:n jäseniä. Haastattelun avulla saatiin tietoa tukemaan teoriaosiota ja vastauksia tutkimuskysymyksiin. Lisäksi haastattelun avulla pystyttiin kuvailemaan lukijalle käytännön esimerkki siitä, miten eko-merkinnän voi hiusalan yritykselle saada. Tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää, sillä kyseessä oli vain kaksi haasteltavaa ja voidaan olettaa, että eko-merkinnän saaminen ei mene kaikkien ekokampaamo yritysten kohdalla samalla tavalla. Haastateltavien ekokampaajakoulutuksissa oli myös hieman eroja ja tämä johtuu siitä, että ekokampaajakoulutus on vasta varsin alkuvaiheessa Suomessa. Ensimmäiset ekokampaajakoulutukset ovat alkaneet vuonna 2003, joten on oletettavaa, että muutoksia on luvassa vielä tulevaisuudessakin. Haastateltavat olivat suorittaneet ekokampaajakoulutukset vuosina 2010 ja 2015. Vuonna 2010 on valmistunut ensimmäisiä ekokampaajia Suomessa ja vuonna 2015 koulutukseen oli jo tehty parannuksia ja uudistuksia, jotta koulutus olisi kattavampi.

Suomen Ekoyrittäjät ry painottaa toiminnassaan, että yhdistyksen jäseneksi pääsee, mikäli yritys sitoutuu noudattamaan ekoeettisiä periaatteita ja pystyy kuvailemaan, miten liiketoiminnassaan näitä periaatteita noudattaa. Yllättävää oli huomata teemahaastattelun myötä, että haastateltavien ei ollut tarvinnut perustella Suomen Ekoyrittäjät ry:n liittyessään ekoeettisiä periaatteita. Kummallakin haasteltavalla oli riittänyt lyhyt kuvaus ekologisesta liiketoiminnasta. Käytyjen sähköpostikeskustelujen mukaan Suomen Ekoyrittäjät ry on luultavasti tiukentanut valvontaansa viime vuosien aikana. Jäsentiedottaja Tuulikki Seppälä mainitsee, että mikäli liittymishakemus ja ekoeettisten periaatteiden kuvaus on suppea, voidaan hakijaa pyytää tarkentamaan hakemustaan.

Tiukemmasta valvonnasta kertoo myös se, että Suomen Ekoyrittäjät ry haluaa lanseerata tulevaisuudessa sertifikaatin, jonka avulla kuluttajat pystyvät luottamaan siihen, että sertifikaatin omaavassa ekokampaamossa on käytössä vain luonnonkosmetiikkaa. Sertifikaatin nimeksi tulee ”Sertifioitu ekokampaamo.”

Tällä hetkellä Suomen Ekoyrittäjät ry myöntää virallisen eko-merkinnän ekokampaajayrittäjälle, mutta yritysten toiminnan valvonta on vielä hyvin vähäistä. Yhdistys haluaa, että ekoyrittäjät noudattavat ekoeettisiä periaatteita niihin sitoutuen, mutta silti laadunvalvontaan panostetaan varsin vähän. Ekokampaimoiden toiminta on myös hyvin vapaata, koska palvelumahdollisuutena on toimia perinteisen sekä ekokampaamon välimuotona.

Tutkimuksissa saatiin vastaus tutkimuskysymykseen, jossa pohdittiin, miten hiusalan yrittäjä saa kampaamolle virallisen eko-merkinnän. Virallisen eko-merkinnän kampaamolle myöntää Suomen Ekoyrittäjät ry, joka on Suomessa toimiva rekisteröity yhdistys. Yhdistyksen jäseneksi hyväksytään hiusalanammattilainen joka on suorittanut parturi-kampaajakoulutuksen lisäksi ekokampaajakoulutuksen. Vain ekokampaajakoulutuksen suorittanut henkilö voi kutsua itseään ekokampaajaksi. Ekokampaajakoulutuksen jälkeen henkilö voi hakea joko sähköisellä tai paperisella hakemuksella yhdistyksen jäsenyyttä, jossa hän kertoo liiketoiminnastaan, ekokampaajakoulutuksen suorittamisesta sekä miten hän aikoo toteuttaa ekoeettisiä periaatteita. Jäsenyys myönnetään jäsenmaksun jälkeen ja yrittäjä saa oikeuden käyttää virallista eko-logoa yrityksensä nimen yhteydessä. Ekokampaaja saa jäsenyyden myötä oikeuden käyttää Suomen Ekoyrittäjät ry:n logoa sekä Ekokampaajat – Ekofrisörer- logoa.

Jatkotutkimusaiheena voitaisiin tutkia, miten tulevaisuudessa lanseerattava sertifikaatti tulee vaikuttamaan ekokampaajakoulutukseen sekä eko-merkinnän saamiseen. Jatkotutkimuksena voitaisiin myös tutkia, miten sertifikaatin myöntämisen jälkeen Suomen Ekoyrittäjät ry kategorioi nykyiset ekokampaamot, joille eko-merkintä on heidän toimestaan myönnetty.

Kuvat

Kuva 1. Esimerkkejä ekokampaajan palvelumahdollisuuksista Suomessa, s. 14

Kuva 2. Ekokampaajakoulutuksen rakenne Practicum ammattiopistossa, s. 16

Kuva 3. Ekokampaajat – Ekofrisörer- logo, s 25

Kuva 4. Suomen Ekoyrittäjät ry- logo, s 25

Lähteet

EcoSalon Eden 2017. Ekokampaamon palvelut. <http://ecosaloneden.blogspot.fi/> Luettu 1.1.2017

Ekokampaajakoulutus Savon ammatti- ja aikuisopistossa. 2017. Savon koulutuskuntayhtymä. <https://www.sakky.fi/aikuiset/ekokampaaja-0> Luettu 1.3.2017

Ekologiset elinkeinot. 2015. Ekovihreät. Ekologiset elinkeinot- lehti. http://www.ekovihreat.fi/wp-content/uploads/2015/03/ekologiset_elinkeinot-lehti.pdf Luettu 13.12.2016

Haarmann, F. 2017. Tiedottaja. Suomen Ekoyrittäjät ry. Helsinki. Sähköpostikeskustelu. 17.2.2017

Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2001. Tutki ja kirjoita. 6. – 7. painos. Vantaa. Tummavuoren kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15.uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Ikävalko, M. Laadulliset tutkimusmenetelmät. 2016. Saimaan ammattikorkeakoulun luentomateriaali.

Kampaamoala ekologistuu hiljalleen 2015. Turun Sanomat. 23.2.2015. <http://hyvinvointi.ts.fi/tyyli/kampaamoala-ekologistuu-hiljalleen/>

Mether, M. 2017. Ekokampaaja. Ammattiopisto Prakticum. Helsinki. Sähköpostikeskustelu. 4.1.2017.

Monature 2017. Mona Mether kotisivut. <http://monature.fi/suomi/#tervetuloa> Mona Metherin kotisivut Luettu 9.1.2017

Patentti- ja rekisterihallitus 2017. Yhdistykset. https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/rekisteroity_ja_rekisteroimaton_yhdistys/rekisteroity_ja_rekisteroimaton_yhdistys.html Luettu 31.3.2017

Practicum ammattiopisto 2017. Tietoa ammattiopistosta. <http://practicum.fi/om-practicum/practicum-suomeksi.html> Luettu 20.12.2016

Safe Hair Salon- konsepti 2017. Turvallisemmän kampaamon puolesta. <http://safehairsalon.fi/> Luettu 9.1.2017

Savon koulutuskuntayhtymän esittely. 2017. Savon koulutuskuntayhtymä. <https://www.sakky.fi/kuntayhtyma/esittely> Luettu 1.3.2017

Seppälä, T. 2016. Suomen Ekoyrittäjät ry. Helsinki. Tiedottaja. Sähköpostikeskustelu 5.12.2016

Suomen Ekoyrittäjät ry 2017a. Ekoeettiset periaatteet. <http://ekoyrittajat.fi/yhdistys/ekoeettiset-periaatteet/> Luettu 5.3.2017

Suomen Ekoyrittäjät ry 2017b. Jäsenet kartalla. <http://ekoyrittajat.fi/ekokartta/> Luettu 3.2.2017

Suomen Ekoyrittäjät ry 2017c. Yhdistys. <http://ekoyrittajat.fi/yhdistys/> Luettu 1.3.2017

Suomen Ekoyrittäjät ry 2017d. Yhdistyksen säännöt. <http://ekoyrittajat.fi/yhdistyksen-saannot/> Luettu 3.2.2017.

Suomen ympäristökeskus 2014. Ympäristönsuojelulaki uudistui. Ympäristölehti. 2014, 4. [http://www.syke.fi/fi-FI/Julkaisut/Ymparistolehti/2014/Ymparistonsuojelulaki_uudistui\(31154\)](http://www.syke.fi/fi-FI/Julkaisut/Ymparistolehti/2014/Ymparistonsuojelulaki_uudistui(31154)) Luettu 15.3.2017

Työ- ja elinkeinoministeriö 2017. Ympäristövastuullinen yritys. <https://yrittysuomi.fi/ymparistovastuullinen-yritys> Luettu 11.3.2017

Työterveyslaitos 2017. Riskialttiit ammatit. <https://www.ttl.fi/wp-content/uploads/2017/01/toissa-terveena-riskialttiit-ammattit.pdf> Luettu 23.3.2017

Verohallinto 2017. Yritys- ja yhteisöasiakkaat. Yhdistyksen ja säätiön perustaminen. https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ja_saatio/Perustaminen Luettu 31.3.2017

Yhdistyslaki 1989/503. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890503> Luettu 3.1.2017

Yle Uutiset 2013. Eettinen yritys on vastuullinen, avoin ja ekologinen. 28.11.2013. <http://yle.fi/uutiset/3-6959343> Luettu 22.12.2016

Haastattelurunko 9.3.2017

1. Taustatiedot

Yrityksen perustiedot

Yrityksen työntekijät ja heidän tausta

2. Missä olette suorittaneet ekokamppajakoulutuksen?

3. Miten rekisteröidytte Suomen Ekoyrittäjät yhdistykseen?

Onko hakemuslomake yrityskohtainen? Molempien tiedoilla?

Miten teidän tuli perustella yrityksenne ekoeettiset periaatteet?

Monta ekoeettistä periaatetta teillä oli? Monta ekoeettistä periaatetta vaadittiin?

Miten kuvailitte yhdistykselle, miten yrityksessänne toteutetaan ekoeettisiä periaatteita?

4. Saitteko miten nopeasti tiedon rekisteröitymisestä?

Vaadittiinko rekisteröitymisen jälkeen vielä jotain toimenpiteitä?

Miten tiedotus rekisteröitymisestä tapahtui?

Missä vaiheessa saitte viralliset logot käyttöönnne?

Mikä on/oli jäsenmaksun hinta?

5. Liittyykö Ekoyrittäjien jäsenyyteen tiettyjä sopimusehtoja?

Onko jäsenyys voimassa toistaiseksi?

Millä perusteella teidät voidaan irtisanoa yhdistyksestä?

Tuleeko teidän tehdä selvitystä Ekoyrittäjät yhdistykselle yrityksenne toiminnasta?

6. Tarkentavia kommentteja rekisteröitymiseen / jäsenyyteen?